

Uwagi o podstawach emisji pieniądza i o środkach finansowania inwestycji kapitałowych i trwałych dóbr konsumpcyjnych¹

Thomas H. Greco Jr.

W danym okresie czasu istnieje wpływ dóbr i usług na rynek. Problem, który ma rozwiązać instrument zwany pieniądzem, polega na dostarczeniu każdej osobie, mającej udział w ich wytwarzaniu, środków nabywania swego udziału części w całości. Col. Harwood opisuje typowe procesy kreacji pieniądza dominujące przed I Wojną Światową. Chociaż i wówczas bankowość miała poważne problemy w większości dużych banków przestrzeganie zdrowych zasad dotyczących podstawy emisji.

„Gdy producent wysyłał wytwarzane towary na rynek, przygotowywał dokument opisujący przesyłkę, zanosił go do banku i pożyczal środki płatnicze, które praktycznie rzecz biorąc reprezentowały przedmioty w drodze na rynek. Bank udzielał pożyczki kredytując odpowiednią sumą rachunek czekowy wytwórcy, lecz suma ta nie umniejszała innych czekowych rachunków wiarygodności banku. Była to zatem kreacja i wprowadzenie do obiegu nowych środków nabywczych gdy producent używał tej dodatkowej sumy na swym rachunku czekowym, płacąc wynagrodzenia, należności dostawców i pokrywając inne koszty związane z towarami wysyłanymi na rynek. W miarę sprzedaży wpływami z niej spłacano pożyczkę bankową, drogą odpowiednich odpisów z konta wytwórcy. Zatem środki nabywcze, tworzone do okresowego wykorzystania, były wycofywane po spełnieniu swego zadania.

„Odbiorcy nowo wyemitowanych środków płatniczych mogli następnie wybierać to co chcieli z oferty rynkowej... Opisaną wyżej procedurę zmodyfikowano w ostatnich dekadach, gdy rozwinęła się na szerszą skalę produkcja masowa i obecnie zachodzi ona w sposób prawie nieprzerwany w ciągu całego roku.

„Wytwórca samochodów umawia się z bankiem handlowym na otwarcie „linii kredytowej” i przekazuje mu skrypt dłużny wykupywany tylko raz w roku, w okresie wymiany modelu, gdy na rynek nie są wysyłane żadne samochody. Zatem szereg pożyczek spłacanych w sposób ciągły, w miarę sprzedaży samochodów, zostaje zastąpiony jedną pożyczką, kreuującą środki nabywcze, które pozostają w obiegu tak dopóty dopóki trwa przepływ samochodów na rynek.

„W miarę rozwoju bankowości handlowej, szczególnie w Stanach Zjednoczonych, te same instytucje spełniały dwie całkiem różne funkcje. Poza już opisanymi czynnościami bankowości handlowej, większość banków spełniała funkcję inwestycyjną przejmując w depozyt zaoszczędzone środki nabywcze i inwestując je.

---

¹ Thomas H. Greco Jr, *New Money for Healthy Communities*, Thomas H. Greco, Jr. Publisher Tucson, Arizona, 1994. Appendix B s. 182 – 184 . *Note on the Proper Basis of Issue for Currency and the means of Financing Capital Investments and Consumer Durables*. Tłum. Szczęsny Zygmunt Górski
Tekst oparty na artykule: E.C. Harwood, *The Lost art. of Commercial Banking in How Safe is Your Bank*, Published by the American Institute for Economic Research, Great Berrington, MA 1989. Cytowania pochodzą z tego artykułu, oryginalnie opublikowanego w 1974r.

„Pożyczkobiorca zawierający z bankiem transakcję oszczędnościowo – pożyczkową *nie* wpływa równocześnie ani nie oferuje w inny sposób rzeczy stanowiących równowartość w celu sprzedaży ich na rynku. Nie potrzebuje środków płatniczych aby je rozdzielić swym, pracownikom i dostawcom, którzy uczestniczyli w przygotowaniu rzeczy *dla* rynku. Jego pragnieniem jest pobranie rzeczy z rynku; wyposażenia do swej fabryki, nowego samochodu na własny użytek czy czegokolwiek innego z mnóstwa rzeczy dostępnych np. cegieł do budowy nowej fabryki itd. Zgodnie z tym bank nie powinien tworzyć dla takiego pożyczkobiorcy nowych środków płatniczych, lecz winien mu udostępnić środki nabywcze już istniejące, zaoszczędzone przez jakiegoś ich posiadacza i zdeponowane w banku.

„Być może wielu bankowców pomyliło te dwie funkcje, ponieważ ten sam bank spełniał obie funkcje, a każda wiązała się z transakcją pożyczkowo – kredytową z podobnymi formularzami (jak na przykład weksle własne) i odpowiednimi procentami. W transakcji pierwszego rodzaju, nowo kreowane środki płatnicze reprezentowały wartość wymienną rzeczy w drodze na rynek lub oferowane do sprzedaży na rynkach lokalnych; natomiast w drugim przypadku, nowe środki płatnicze reprezentowały wartości rzeczy (takie jak ziemia, fabryki, czy dobra konsumpcyjne) nie oferowane przez pożyczkobiorcę do sprzedaży rynkowej lecz wręcz przeciwnie – pobieranych przez nich z rynku.

„Może najlepszego przykładu pomieszania bankowości komercyjnej i nie – komercyjnej dostarcza finansowanie samochodów wysyłanych na rynek lub już na nim obecnych w przeciwieństwie do kredytów ratalnych na kupno nowego samochodu. Ważne rozróżnienie które decyduje czy komercyjne działanie banku są zdrowe czy wypaczone polega na następujących kryteriach:

- a) Gdy producent samochodów pożycza nowo kreowane środki nabywcze i rozdziela je pracownikom, dostawcom i innym osobom, dostarcza tym potencjalnym nabywcom ich udziały (wyrażone w dolarach) w towarach będących w drodze lub już znajdujących się na rynku.
- b) Gdy kupujący na raty załatwia swój zakup samochodu przy pomocy pożyczonych pieniędzy, nie domaga się swego udziału w wytwarzaniu przedmiotów na rynek, lecz pobiera udział innej osoby.” [aby to było możliwe, ktoś inny musi chcieć odłożyć dochodzenie swoich uprawnień na okres pożyczki to znaczy chcieć swój udział zaoszczędzić zamiast go wydać. Th. G.]

„Widzimy więc, że transakcja pożyczkowa banku może odzwierciedlać albo *nie* odzwierciedlać dodatkowe przedmioty oferowane na rynku. Jeśli istnieje dla niej takie pokrycie, tworzenie nowych środków nabywczych, dostępnych do użytku do czasu ich wycofania przez zwrot pożyczki przez sprzedawcę, stanowi wartość komercyjną opartą na zdrowych zasadach. Jeśli transakcja pożyczkowa *nie odzwierciedla dodatkowej oferty* na rynku, powinna być finansowana poprzez procedury oszczędnościowo – pożyczkowe”.

To co powiedziano powyżej wyraźnie ukazuje, że w bankowości komercyjnej mamy do czynienia z dwoma różnymi sprawami. Głównym zadaniem banków komercyjnych jest emitowanie do obiegu nowych pieniędzy², czego dokonują udzielając pożyczek. Poza tym działają jako depozytariusze, przyjmujący depozyty istniejących pieniędzy, stanowiących oszczędności ludzi i przedsiębiorstw. Pieniądze te są przechowywane jako rezerwy na podstawie których można udzielać nowych pożyczek. Wiele z problemów zdaje

---

2 W miarę pojawienia się nowej produkcji oraz wycofywania go w miarę ich spłacania (przyp. tłum.)

się wynikać z pomieszania spowodowanego faktem iż terminologia, formularze i procedury obu tych funkcji są takie same. Byłoby może najlepiej całkowicie oddzielić kreację nowych środków wymiennych od jakiegokolwiek łączności z procesem oszczędnościowo – pożyczkowym.